

DE FIETEBUS.

door J.Engelen.

Hoewel de pijp ons aller belangstelling en verder onderzoek blijft verdienen, bestaan er onder de rokersattributen en de daarbij behorende bezigheden ook enkele die de moeite waard zijn om er enige aandacht aan te schenken.

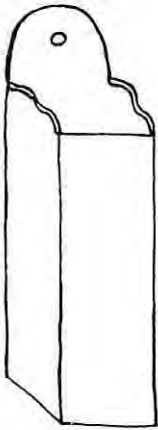
Een hiervan is het aansteken van de pijp. De methode om via tondeldoos, vuurslag etc. vuur te verkrijgen om de pijp te kunnen aansteken is genoegzaam beschreven in diverse publicaties. Eveneens de ontwikkeling van zwavelstokjes tot onze huidige lucifer en daaropvolgend de aansteker.

In dit artikeltje beperken wij ons echter tot de beschrijving van een zo op het eerste gezicht zeer simpele bezigheid: Het overbrengen van vuur vanaf kaars, comfoor of open haard naar de pijp, én de daarbij behorende voorwerpen uit Zuid-Limburg eind vorige, begin deze eeuw.

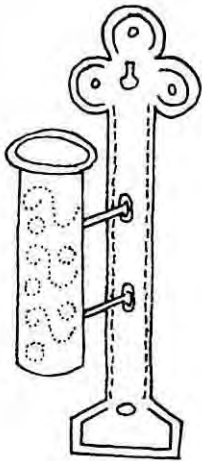
Aanvankelijk gebruikte men opgevouwen strookjes papier van 20 tot 23 cm (fidibus) voor het aansteken van lamp of pijp. Later kwamen de zwavelstokjes van droog berken- of dennenhout. In veel gezinnen waren zelfs deze materialen een luxe en behield men zich met eenvoudige dunne houtspaanders met een lengte van ruim een voet (28-30 cm). Zij werden gesneden van vers vuilboom- of wilgenhout door een van de mannelijke huisgenoten uit een knoestvrije, vuistdikke, van de bast ontdane tak. De spaanders werden in polsdikke bundeltjes op een warme plaats te drogen gelegd, waarvoor men naast de nog warme oven (het centrum van de woning) de schouw of open haard gebruikte. Waren de bundels droog en klaar voor gebruik, dan werden zij in de daarvoor bestemde bus gestopt, welke gewoonlijk binnen handbereik aan de schoorsteen naast de open haard was bevestigd. Deze bus was, al naar gelang de "welstand" van de familie van hout, ijzer of koper vervaardigd, al dan niet met snij- en steekwerk of graving. Een van de Limburgse benamingen van deze snippers was "fiete" en de naam van de bus "fietebus", duidelijk een verbastering van Fidibus.

Voorbeelden van fidibussen in de vorm van vaasjes zijn welbekend, evenals koperen zwaveldoosjes met deksel. Figuur 1 en 2 tonen twee minder bekende exemplaren (met hangfunctie) uit het begin van deze eeuw. Het fabrikaat is uit Zuid-Nederland, waarvan het houten model waarschijnlijk een produkt van huisvlijt is.

Het exemplaar afgebeeld in figuur 3 heeft een "rijke" uitvoering en staat in de permanente expositie van Musee de La Seita

1.

2.

3.

- afb.1 eenvoudig houten model
afb.2 gegraveerd koperen model
afb.3 gehamerd koperen model

in Parijs vermeld onder catalogusnr. N 39: Porte fidibus en cuivre, orné d'un buste de femme prisant, Nord de la France milieu du XIXe siècle (Seita 442)

Deze fidibus staat eveneens afgebeeld in "La pipe" van A.P. Bastien onder afb. 118, naar een afbeelding van Boilly. Een dergelijk exemplaar, dat zowel hangend als staand gebruikt kon worden, werd onlangs door ondergetekende verworven. Het betreft een fidibus van gehamerd geel koper met een totale hoogte van 20 cm. Afbeelding bovenzijde: een snuivende vrouw. Afbeelding onderzijde: Een stralenkranszon, een symbool van Lodewijk XIV, de Zonnekoning.

Bron: H.W.A.Lemmerling - Deel IV Oet vreuger jaore.

ADVERTENTIES.

Te Koop: 50 verschillende pijpen uit Engeland van de fabriek Pollock in één partij, f 500,-
20 laat Duitse pijpen, samen f 175,-
70 Baronite pijpen, doorrokers, Delfts blauwe pijpen enz. totaal f 700,-
Verschillende opgegraven gipsen mallen van Goedewaagen voor baronite en doorrokers f 25,- per stuk.
Geglazuurde pijpen uit Spanje, 1 model, nog 10 stuks f 15,- per stuk.
Opgegraven koppen en andere pijpen te koop. Men kan eventueel ook ruilen.
Informatie bij Ron Luyten

Aangeboden: Er zijn nog enkele volledig geïllustreerde copiecatalogi (aan 2 zijden gecopieerd) beschikbaar van: de Firma Goedewaagen(nr.6)56 pagina's à f 14,- incl. porto. De Firma van der Want, 32 pagina's à f 8,- inclusief porto. Beide catalogi samen f 17,50.
Bestelling: Het juiste bedrag overmaken op de AMRO-bank, Hilversum rek: 434788384 t.n.v.P.Tengnagel, postbus 1330, 1200 BH Hilversum.

Te Koop: Een fraai kastje, ideaal voor het opbergen van bodemvondsten. Afm. hoog 160 cm, breed 35 cm, diep 40 cm. Indeling: 16 laden met vakverdeling, boven- en onderzijde een ruim opbergvak en uitschuifplank voor laden. De prijs bedraagt f 250,-.
Te bevragen bij J.v.d.Meulen